

**Liceum Ogólnokształcące im. Zygmunta Działowskiego w Wąbrzeźnie
(cykl trzyletni)**

1. **Przedmiot:** geografia

2. **Nauczyciel:** Małgorzata Walasek

3. **Geografia jest nauczana w zakresie podstawowym w klasach pierwszych a w zakresie rozszerzonym w klasach drugich i trzecich o profilu przyrodniczym lub matematyczno – informatycznym / dotyczy uczniów, którzy wybrali rozszerzenie z tego przedmiotu /.**

4. **Oceniane formy aktywności i przypisywane im wagi wynikają z postanowień §19. ustęp 2. Statutu Szkoły:**

Lp.	Forma aktywności	Waga
1.	Matura próbna	3
2.	Sprawdzian	2
3.	Znajomość mapy	2
4.	Odpowiedź ustna	2
5.	Praca w grupach	1
6.	Aktywność	1
7.	Referat	2
8.	Praca nadobowiązkowa np. projekt, wykonanie pomocy	2
9.	Kartkówka/ do trzech lekcji, niezapowiedziana/	1
10.	Praca domowa	1
11.	Udział w Olimpiadzie, konkursie przedmiotowym	
	a) Etap szkolny	1-2
	b) Etap pozaszkolny	2
	c) Szczególne osiągnięcia	3
12.	Test kompetencji	2

5. **Zasady zaliczania obowiązkowych form aktywności w przypadku usprawiedliwionej nieobecności są zgodne z postanowieniami Statutu Szkoły zawartymi w §18 ustęp 3, punkty 8-9. W zakresie oceniania obowiązują zasady zawarte w Statucie Szkoły w §18 ustęp 3, punkty 6-7 oraz 10-16.**

- uczeń powinien otrzymać w jednym półroczu z zajęć edukacyjnych co najmniej trzy oceny w przypadku przedmiotów realizowanych w wymiarze do dwóch godzin tygodniowo i co najmniej pięć ocen w przypadku przedmiotów realizowanych w wymiarze wyższym niż dwie godziny tygodniowo (za różne formy aktywności i o różnych wagach),
- nauczyciel jest zobowiązany do poinformowania uczniów o zakresie wymagań podstawowych i ponadpodstawowych przed pracą klasową,
- uczeń, który opuścił pracę klasową jest zobowiązany do usprawiedliwienia nieobecności,
- po usprawiedliwieniu nieobecności uczeń przystępuje do pracy klasowej w terminie uzgodnionym z nauczycielem,
- każdy uczeń ma prawo do poprawy jednej pracy klasowej w ciągu połowy roku szkolnego, do średniej liczy się tylko ocena z poprawy,
- uczeń ma prawo do dodatkowej oceny za wykonanie pracy nadobowiązkowej

- uzgodnionej z nauczycielem, prace nadobowiązkowe należy składać najpóźniej na dwa tygodnie przed klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej,
- kartkówki mogą obejmować materiał z trzech ostatnich lekcji, nauczyciel nie ma obowiązku ich wcześniejszego zapowiadania,
  - formę i tryb zaliczania kartkówek i sprawdzianów ustala nauczyciel przedmiotu,
  - o terminie pracy klasowej uczniowie muszą być poinformowani co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem, w jednym tygodniu mogą być przeprowadzone najwyżej trzy prace klasowe, wyjątek stanowią prace klasowe przeprowadzane w grupach międzyoddziałowych, jednego dnia może odbywać się tylko jedna praca klasowa, praca klasowa może obejmować tylko materiał opracowany na lekcji lub zadany do domu,
  - w terminie dwóch tygodni od przeprowadzenia prac pisemnych nauczyciel jest zobowiązany do oceny, uzasadnienia i przekazania ich oryginałów uczniom (na wniosek nauczyciela uczeń zobowiązany jest do zwrotu pracy, w przypadku ucznia niepełnoletniego z podpisem rodziców lub opiekunów prawnych) ,
  - jeśli uczeń nie wywiąże się z obowiązkowej formy aktywności otrzymuje za nią oceną niedostateczną,
  - jeśli uczeń korzysta z niedozwolonej pomocy w trakcie sprawdzania wiedzy, to otrzymuje ocenę niedostateczną (bez możliwości jej poprawy),
- Ze względu na specyfikę sprawdzianów / prace często w oparciu o liczne załączniki dostarczone przez nauczyciela / uczeń otrzymuje je do wglądu na lekcji, natomiast rodzice bądź opiekunowie prawni mają możliwość zapoznania się z pracami ucznia poprzez indywidualną konsultację z nauczycielem. Może się ona odbywać podczas zebrań śródokresowych lub w terminie uzgodnionym wcześniej z nauczycielem / kontakt telefoniczny, dziennik librus lub umowa ustna przez dziecko /.

6. Wymagania edukacyjne wynikają z obowiązującej podstawy programowej zawartej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 12 sierpnia 2012 roku .

7. Ogólne kryteria oceny są następujące:

a) Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- ma i stosuje wiadomości oraz umiejętności wykraczające poza zakres wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia,
- ma wiadomości oraz umiejętności z zakresu wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia i stosuje je do rozwiązania zadań problemowych o wysokim stopniu złożoności,
- samodzielnie podejmuje działania zmierzające do poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności zdobytych na lekcjach ,
- wykorzystuje wiedzę i umiejętności do analizy, syntezy i rozwiązywania nietypowych problemów,
- z powodzeniem bierze udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych,
- ma pełną orientację w lokalizacji obiektów na mapach różnych treści.

b) Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- w zakresie wymagań edukacyjnych opanował poziom wymagań dopełniających,

- stosuje zdobytą wiedzę i umiejętności do rozwiązywania problemów oraz zadań problemowych (nowych),
- analizuje i ocenia informacje pochodzące z różnych źródeł,
- poprawnie wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe,
- wykazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy,
- lokalizuje na mapie obiekty geograficzne wymagane w danym momencie edukacyjnym przez nauczyciela.

c) Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- w zakresie wymagań edukacyjnych opanował poziom wymagań rozszerzających,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- krytycznie korzysta z wielu źródeł wiedzy,
- określa związki przyczynowo-skutkowe,
- aktywnie uczestniczy w zajęciach, samodzielnie pracuje z podręcznikiem i różnymi źródłami informacji geograficznej / ma min dobrą orientację na mapie /.

d) Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości podstawowe,
- z niewielką pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- z pomocą nauczyciela korzysta ze źródeł wiedzy,
- analizuje proste zależności, próbuje porównywać, wnioskować i zajmować określone stanowisko.

e) Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma pewne braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych w wymaganiach podstawy programowej, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
- z poziomu wymagań edukacyjnych opanował treści konieczne,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności.

f) Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności wynikających z podstawy programowej,
- nie wykazuje żadnej aktywności w celu poprawy i uzupełnienia braków edukacyjnych,
- na lekcjach nie wykazuje się żadną aktywnością.

Wykaz wymagań edukacyjnych do profilu podstawowego i rozszerzonego uwzględniający poziomy wymagań / podstawowych i ponadpodstawowych z podziałem na wymagania konieczne, podstawowe, rozszerzające, dopełniające i wykraczające / jest dostępny w formie papierowej w bibliotece szkolnej ewentualnie na stronie internetowej wydawnictwa : www.nowaera.pl

8. Tabela z progami procentowymi do prac pisemnych.

Ocena	Progi procentowe
5+	<93% - 100%)
5	<85% - 93%)
4+	<78% - 85%)
4	<70% - 78%)
3+	<60% - 70%)
3	<50% - 60%)
2+	<40% - 50%)
2	<30% - 40%)
1+	<25% - 30%)

W uzasadnionych przypadkach nauczyciel może zmienić progi procentowe na poszczególne oceny / na korzyść ucznia / o czym uczniowie zostaną poinformowani. Prace pisemne będą tak konstruowane, że około 60% możliwych do uzyskania punktów obejmować będzie materiał określony w wymaganiach podstawowych. Ocena za inne formy aktywności / np. odpowiedź, aktywność, praca domowa, mapka / będzie ustnie uzasadniona.

Bieżącą ocenę celującą uczeń może uzyskać za :

- udział z powodzeniem w konkursach lub olimpiadach przedmiotowych
- odpowiedź ustną lub pisemną, w której wykazuje się wiadomościami i umiejętnościami znacznie wykraczającymi poza wymagania programowe
- zadania nadobowiązkowe, w których wykazał się znacznym wkładem pracy własnej.

9. Ewaluacja przedmiotowego systemu oceniania.

- Przedmiotowy system oceniania powinien służyć uczniom i ich rodzicom w obiektywnym określeniu osiągnięć uczniów.
- Nauczyciel, zbierając opinie uczniów, ich rodziców oraz na podstawie własnych obserwacji, może zmieniać powyższe zasady. O każdej zmianie musi powiadomić uczniów i dokonać zapisu w systemie oceniania.
- Informacje o jakości systemu oceniania nauczyciel może czerpać od uczniów i ich rodziców w formie:
  - rozmów i dyskusji,
  - ankiet wypełnianych przez uczniów i ich rodziców.
- Po roku nauczyciel dokonuje analizy i usuwa ewentualne niedociągnięcia.

10. Dostosowanie Przedmiotowego Systemu Oceniania do możliwości uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

1. Uczniowie, którzy uzyskali opinię Poradni Psychologiczno-pedagogicznej o specjalnych potrzebach edukacyjnych (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r.) traktowani są indywidualnie i oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni.

2. Obowiązkiem nauczyciela jest jak najlepsze dostosowanie wymagań edukacyjnych ucznia do jego możliwości i potrzeb edukacyjnych oraz psychofizycznych.

3. Uczniowie ze stwierdzoną dysfunkcją wymagają w szczególności wzmocnienia poczucia własnej wartości, zapewnienia poczucia bezpieczeństwa oraz zwiększania motywacji do nauki.

Dostosowanie obejmuje następujące obszary:
warunki procesu dydaktycznego,
warunki dotyczące sprawdzania wiedzy i umiejętności,
zewnętrzną organizację nauczania.

Specyficzne trudności w uczeniu się:

Dysgrafia:

Dostosowanie wymagań w odniesieniu do formy tekstu. W przypadku, gdy nauczyciel ma trudności w odczytaniu pracy może poprosić ucznia o przeczytanie fragmentu testu lub odpytać go ustnie z danego materiału. Warto też prosić ucznia o pisanie drukowanymi literami lub pisanie prac przy użyciu komputera. Ocenie nie podlega czytelność, estetyka prac tylko ich wartość merytoryczna.

Dysleksja i dysortografia:

Dostosowanie wymagań wiąże się z wydłużeniem czasu na prace pisemne na sprawdzianie o 5-10 minut (w zależności od rodzaju pracy). Nauczyciel powinien sprawdzić czy polecenia szczególnie na sprawdzanie zostały przez ucznia dobrze zrozumiane. Zaleca się polecenia krótkie i proste. Podczas odpowiedzi ustnych nauczyciel może zadawać pytania naprowadzające lub pomocnicze. W razie potrzeby można podzielić materiał na części. W pracach pisemnych ocenie nie podlegają błędy ortograficzne. Pisanie prac pisemnych może odbywać się ze słownikiem ortograficznym. Przed wezwaniem ucznia do odpowiedzi należy dać mu czas na powtórzenie materiału i skoncentrowanie się. W razie potrzeby zalecane jest wydłużenie czasu pracy na niektóre zadania oraz zwiększenie czasu na opanowanie danego słownictwa. Ważne jest nauczanie polisensoryczne.

Uczeń z zaburzeniami funkcji słuchowo-językowych (np. słabosłyszący):

- ważne jest zapewnienie pomieszczenia z dobrą akustyką, w razie potrzeby zamknięte okna i posadzenie ucznia w pierwszej ławce;
- nauczyciel powinien znajdować się blisko ucznia gdy przekazuje informację słowną;
- wydłużenie czasu na udzielenie odpowiedzi (np. w przypadku ucznia jękającego się) oraz na uczenie się nowego słownictwa;
- sprawdzanie czy uczeń dobrze zrozumiał treść polecenia, w razie potrzeby udzielanie dodatkowych wskazówek;
- zwiększenie metod wykorzystujących zmysł wzroku – pomoce wizualne (historyjki obrazkowe, ilustracje).

Uczeń z zaburzeniami funkcji wzrokowo-przestrzennych (np. słabowidzący):

- posadzenie ucznia w pierwszej ławce, zapewnienie właściwego oświetlenia;
- wydłużony czas na sprawdzianach i na wykonanie określonych zadań na lekcji, a także na opanowanie nowego materiału;
- materiał, który sprawia uczniowi trudność jest dzielony na mniejsze części;
- częste korzystanie z materiałów audio;
- dostarczenie tekstów drukowanych w wersji powiększonej;
- stawianie pytań typu „co widzisz?”, żeby sprawdzić czy należy pomóc uczniowi we właściwej interpretacji materiału.

Uczniowie z niepełnosprawnością ruchową:

- dopasowanie stołu, krzesła do potrzeb fizycznych ucznia;
- w razie potrzeby zapewnienie asystenta (osoby, która będzie pomagała w poruszaniu się lub przemieszczaniu osobie);
- jeśli niepełnosprawność wiąże się z brakiem możliwości pisania to dostarczanie materiałów skserowanych albo w formie audiowizualnej.

Uczniowie z chorobami przewlekłymi lub uczniowie, którzy doznali sytuacji kryzysowych, traumatycznych:

- dostosowanie tempa zajęć, zadania domowe dopasowane do możliwości ucznia związanych z sytuacją zdrowotną;
- w razie potrzeby wydłużenie terminu związanego z poprawą sprawdzianów, wyznaczanie indywidualnego terminu;
- możliwość wydłużenia czasu przeznaczonego na pisanie sprawdzianu lub odpowiedź ustną;
- jeśli zajdzie taka potrzeba wolniejsze tempo pracy;
- udzielanie pomocy, wyjaśnień, motywowanie do pracy;
- szczególnie nacisk kładzie się na wsparcie emocjonalne.

Uczniowie nadpobudliwi (np. ADHD) i zespół Aspergera:

- stosowanie krótkich poleceń używając zdecydowanego tonu;
- wyznaczenie jasnego celu i dzielenie materiału na mniejsze partie;
- eliminowanie bodźców rozpraszających z otoczenia;
- używanie jednoznacznego języka, wyjaśnianie metafor, wyrazów wieloznaczne.

Uczniowie z mózgowym porażeniem dziecięcym, epilepsją:

- stosowanie krótkich i zrozumiałych poleceń;
- możliwość wydłużenia czasu na opanowanie większej ilości materiału;
- umiejscowienie ucznia w pierwszej ławce blisko tablicy;
- w miarę możliwości stosowanie ustną formę odpowiedzi.

Wszyscy uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych powinni mieć ułatwiony oraz umożliwiony dostęp do korzystania z pomocy dydaktycznych. Należy często sprawdzać prace domowe, tak aby na bieżąco eliminować błędy. W sposób szczególny trzeba zadbać o rozwijanie zainteresowań oraz podtrzymywanie motywacji do nauki. Bardzo ważną rolę spełniają różnego rodzaju wzmocnienia pozytywne, np. zachęta, pozytywna informacja zwrotna, docenianie nawet małych sukcesów. W ocenie ucznia uwzględniany jest wysiłek i wkład pracy ucznia, jego aktywność, zaangażowanie, systematyczność a więc stosunek do obowiązków szkolnych, a nie same efekty pracy. Przy ocenianiu prac uczniów ze specjalnymi wymaganiami ocenie nie podlegają błędy wynikające z ich deficytów. Nie można karać za objawy choroby. Należy chronić przed przemocą ze strony grupy rówieśniczej.

Praca z uczniem zdolnym:

- należy poszerzać materiał prezentowany na zajęciach;
- motywować do uczestnictwa w konkursach i olimpiadach;
- przydzielać uczniom zdolnym bardziej ambitne zadania podczas pracy grupowej, indywidualnej;

- dawać możliwość wyboru zadań i prac dodatkowych;